«Det er jeg som bestemmer hva jeg skal spise»

Mugula Chris Safari

Vernepleier

Førsteamanuensis, Universitet i Agder

UiA Senter for e-helse

Bakgrunn

- Samarbeid mellom UiA og Arendal Kommune
- Finansiert av Helsedirektoratet
- Personer med kognitive støttebehov har økt risiko for overvekt og feilernæring
- Ansatte opplever utfordringer med å balansere mellom selvbestemmelse og ernæringsarbeid
- Behov for nye læringsmetoder som fremmer etisk refleksjon og kompetanseutvikling

UiA Centre for e-health

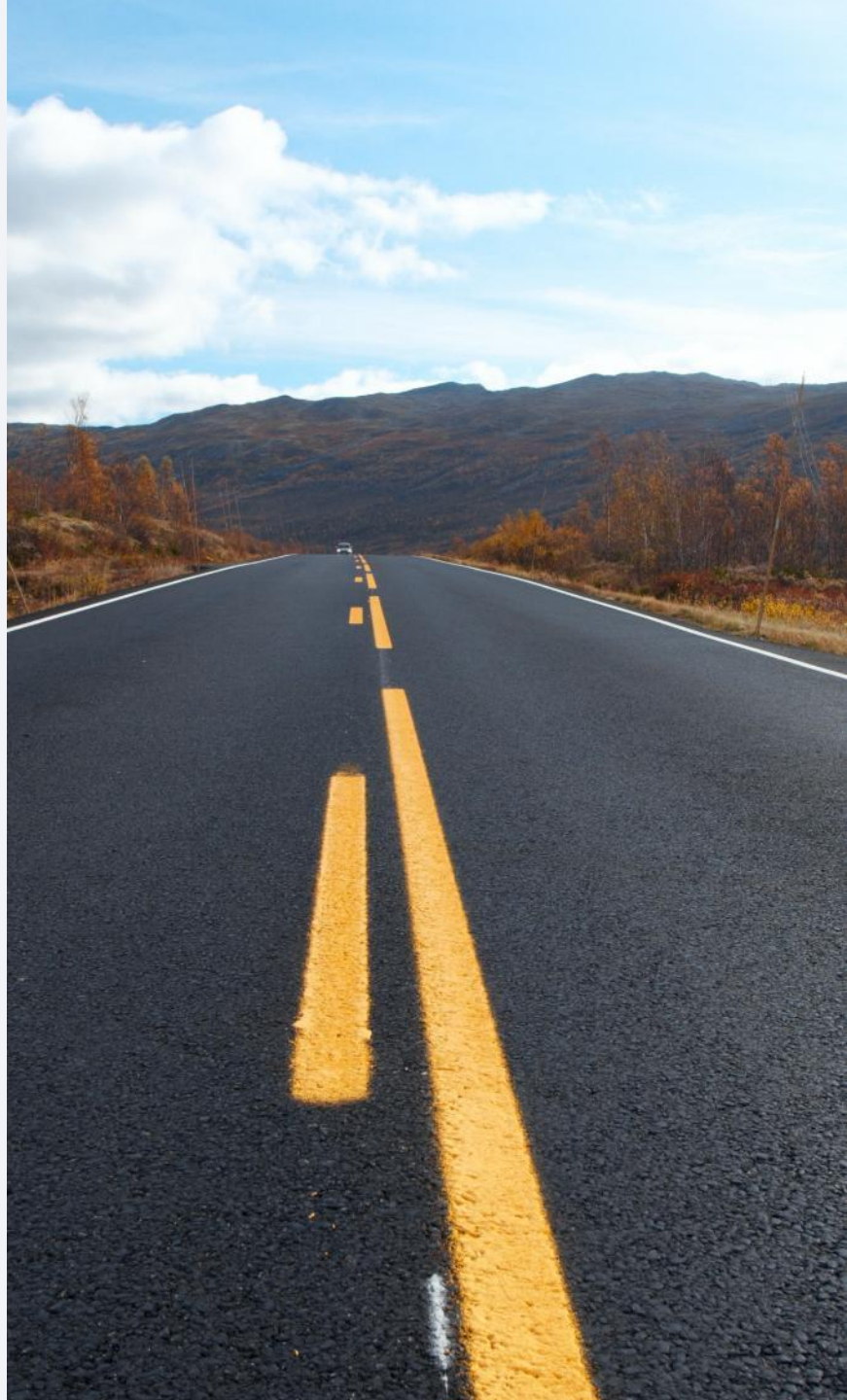
Tidligere forskning

- Virtuell virkelighet (VR) er en teknologi som allerede i dag brukes mye til utdannings- og opplæringsformål.
- Forenkler læring av nye oppgaver ved å la brukerne samhandle med simulering av tredimensjonale bilder eller miljøer (360 video)
- VR-basert opplæring gir et trygt og kontrollert miljø (Ke et al., 2016).
- Det trengs mer forskning for å forstå hvordan VR kan bidra til læring av pedagogiske strategier (Levett-Jones et al., 2019).

Samskaping av VR-scenarier

- -I tråd med mantraet «Nothing About Us Without Us» (Stack & McDonald, 2015)
- Bør involvere personer med utviklingshemming (Benton & Johnson, 2015).
- Utvikle realistiske og relevante VR-scenarier
- «Storyboarding» for å støtte deltakerne med utviklingshemming i samskapingen med fokus på selvbestemmelse og dier/ernæring

Samskapte VR-scenarier/filmer

- Situasjoner, Narrativer, Praksiser & Emosjoner

Felles: Selvbestemmelse, ernæring og etiske dilemma

Scenarionene:

1) Lunsj: Ansatt begrenser beboers valg av mat

2) Handleliste: Konflikt mellom beboers ønsker og ansatte sitt fokus på sunn mat

3) Butikkbesøk: Uenighet om kjøp av snacks

Fellestrekk – Uformell tvang - Lirke og lure

- Forsøker å spille på kognitiv begrensning
- Begrunnes med brukers behov, tredjepart og som alternativ til tvang
- Ansvaret hviler på den enkelte tjenesteutøver
- Lite eksplisitt vurdering av beslutningskompetanse

Figur 1

Funn

- Innlevelse
- Refleksjon
- Strukturert refleksjon

RESEARCH Open Access

Training social care staff in promoting self-determination and nutritional health for people with intellectual disabilities using 360° virtual reality videos and ethical reflection: a qualitative study

Hege Mari Johnsen[1*], Marianne Hovet Steig[2], Ellen Margrete Iveland Ersfjord[1,2], Mugula Chris Safari[2], Anne Marit Fone[3] and Kristian Leonard Melby[2]

Abstract

Background People with intellectual disabilities living in supported housing facilities are vulnerable to developing obesity and malnutrition. It is therefore essential to strengthen staff competence in providing nutrition and dietary support for people with intellectual disabilities, with particular attention to balancing the provision of appropriate health care with the promotion of residents' autonomy and self-determination. The aim of this study was to explore social care service providers' experiences with a teaching and learning approach that combines the use of 360° virtual reality videos with structured ethical reflection focusing on self-determination and preventive dietary work for people with intellectual disabilities.

Methods This study employed an explorative qualitative design that tested a learning intervention consisting of watching a 360° video followed by participating in a structured group reflection. Data were collected through three focus group interviews with a total of 14 participants from two Norwegian municipality-based supported housing facilities for people with intellectual disabilities. The data were analysed using inductive reflexive thematic analysis.

Results Three main themes with associated subthemes were identified: (a) the opportunity to experience and immerse oneself in a challenging situation, (b) the opportunity to expand perspectives together, and (c) Satisfaction with the teaching and learning approach. The 360° videos demonstrated immersive qualities, such as authenticity, presence and emotional engagement. Our results also showed that the teaching and learning approach heightened self-awareness, ethical sensitivity, reflection and ethical judgement related to the facilitation of self-determination for people with intellectual disabilities.

Conclusions Our results showed that the teaching and learning approach of combining 360° videos with structured ethical reflection provided an immersive experience and stimulated meaningful reflections, on which the experiential

*Correspondence:
Hege Mari Johnsen
hege.mari.johnsen@uia.no

Full list of author information is available at the end of the article

© The Author(s) 2026. **Open Access** This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License, which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, as long as you give appropriate credit to the original author(s) and the source, provide a link to the Creative Commons licence, and indicate if changes were made. The images or other third party material in this article are included in the article's Creative Commons licence, unless indicated otherwise in a credit line to the material. If material is not included in the article's Creative Commons licence and your intended use is not permitted by statutory regulation or exceeds the permitted use, you will need to obtain permission directly from the copyright holder. To view a copy of this licence, visit http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/.

Empatisk reaksjon og refleksjon

- ‘Følelsesforståelse’ (Eklund og Meranius, 2021) - deres affektive respons var å handle annerledes i situasjonen ved å foreslå alternative strategier.

- Søkte «bedre» alternativer for å sikre selvbestemmelsen til personen – men disse var til en viss grad også en begrensning av selvbestemmelse.

- Foreslåtte alternativer – forebyggende tiltak ved å danne en avtale, peke på andre alternativer eller bruke humor for å distraksjoner – er alle i tråd med den uformelle tvangen (Owren og Linde, 2020)

- Ubehagelige emosjoner mobiliserer til å handle, gjøre noe med situasjonen. Det er aktiv og problemløsende håndtering (coping) (Melby et al. 2024 – In press)

UiA

Implikasjoner

- Opplæring av nyansatte
- Kompetanseheving i helse- og omsorgstjenester
- Teamtrening
- Etikkundervisning
- Universitets- og profesjonsutdanninger
- VR som en fast del av opplæring
- Personer med kognitiv støttebehov i sentrum

UiA

VR både for personer med kognitive støttebehov og hjelpere?

Sammen?

- Hvor er mulighetsrommet for slik teknologi?

Takk